

De Grieken (deel 3) – De goden op de berg

Delphi

Delphi

Olympos is de hoogste berg in Griekenland. Die berg heeft niets te maken met de stad Olympia, waar de Spelen werden gehouden. Olympos en Olympia liggen zelfs niet in elkaars buurt. Volgens de Grieken woonden alle goden waar zij in geloofden, samen op de berg Olympos.

CHRISTINE BUYLE

De Griekse godenwereld was een bont allegaartje. Er waren heel veel goden en niet één ervan was perfect. Ze hadden allemaal hun goede en slechte kanten, net als de mensen. Neem nu Zeus, de oppergod. Hij kreeg het altijd met zijn vrouw Hera aan de stok. Geen wonder, want Zeus zat de hele tijd achter de meiden aan. Hij verwekte zelfs kinderen bij aardse meisjes. Hera was dan altijd ontzettend jaloeers.

Toen ze hoorde dat haar man weer eens een buitenechtelijk zoontje had, zon ze op wraak. In het wiegje waar de kleine Heracles lag te slapen, legde ze twee wurgslangen. Gelukkig was de baby al een echte krachtpatser en kon hij de slangen doodknippen. Heracles zou later nog veel meer heldendaden verrichten.

Over de avonturen van de goden en helden bestaan spannende verhalen. Ze zijn nooit vastgelegd in een bijbel

of zo. Elke Griekse schrijver kon dus zomaar nieuwe anekdotes verzinnen. De dichter die als eerste de godenwereld beschreef, heette Homeros. Hij leefde in de achtste eeuw voor Christus.

TEMPELS

De Grieken bouwden fraaie tempels voor hun goden. Binnenin stond een kostbaar beeld van de god waaraan de tempel was gewijd. In de mooiste Atheense tempel, het Parthenon, bevond zich een twaalf meter hoog beeld dat de godin Athena voorstelde. Het was gemaakt van puur goud en ivoor.

Griekse tempels waren nooit groot. Dat hoefde ook niet, want de gelovigen gingen toch nooit naar binnen om te bidden. Ze brachten offers op een stenen altaar voor de tempel. Die offers bestonden vaak uit vruchten of dieren, maar soms gaven rijkelui echte schatten cadeau.

Als de Grieken een offer brachten aan de goden, wilden ze er altijd iets voor terug. Ze dachten dat goden, net als mensen, gevoelig waren voor geschenken. Ze geloofden dat de god hun gebed vlugger zou verhoren, als hij een cadeautje kreeg.

Priesters hadden een leuke job. Ze kregen altijd een ereplaats in het theater en bij volksvergaderingen. Bovendien werden ze in een mum van tijd steenrijk. Hoe

kon het ook anders, met al die offergaven ? De staat stelde de priesters aan voor een bepaalde periode. Het had dus niets met roeping te maken. Veel Grieken hoopten vurig dat ze voor die droomjob gekozen zouden worden.

De eredienst begon als de priester zei: 'Spreek gunstige woorden.' Eigenlijk betekende dit gewoon dat iedereen zijn mond moest houden. De Griekse goden waren gauw op hun tenen getrapt. Je moest dus opletten wat je zei. Zwijgen was misschien nog het beste. Eerst wierp de priester wat gerstekorrels in het heilig vuur. Daarna nam hij een korf met offergaven en droeg die rond het altaar, dat hij met gewijd water besprenkelde.

BIJGELOOF

De Grieken waren heel bijgelovig. Ze namen geen enkele belangrijke beslissing zonder eerst de goden te raadplegen. Dat gebeurde op allerlei vreemde manieren.

Soms onderzochten priesters de ingewanden van offerdieren, of bestudeerden de vlucht van de vogels. In Dodona spitsten ze hun oren als de heilige eiken ruisten, want dan liet Zeus van zich horen.

Het liefst gingen de Grieken naar het orakel van Delphi. Daar sprak de god Apollo door de mond van de pythia. Die priesteres zat op een

driepikkel boven een diepe kloof. Uit de rotsspleet stegen bedwelmende dampen op, zodat de pythia in trance raakte. De vrouw brabbelde onverstaanbare woorden, die de tempelpriesters herhaalden voor de gelovigen. Aanvankelijk sprak het orakel slechts één keer per jaar, maar door het grote succes moest de pythia bijna dagelijks op haar driepikkel gaan zitten.

Apollo's boodschap was altijd een beetje dubbelzinnig. Je kon zijn woorden op verschillende manieren uitleggen. Dat heeft koning Kroisos maar al te goed ondervonden. Hij kwam naar Delphi met de vraag of hij de Perzen mocht aanvallen. Het orakel antwoordde hem dat hij dan een machtig rijk zou ten val brengen. De koning was in zijn nopjes en trok meteen op oorlogspad, maar de Perzen versloegen hem. Toch had het orakel gelijk. Er ging wel degelijk een rijk ten onder. Dat van Kroisos zelf.

De Atheners hadden meer geluk. In 480 voor Christus vroegen zij in Delphi hoe zij zich het beste konden beschermen tegen de oprukkende Perzen. Het orakel zei dat ze moesten vertrouwen op hun houten muur. Iedereen dacht meteen aan de stadswal, maar de Atheense leider Themistocles meende dat het om de vloot ging. Met de houten schepen versloeg hij de Perzen op zee.

De Grieken vertelden allerlei mythen over Delphi. Ze geloofden dat daar het centrum van de wereld lag. Zeus zou ooit eens twee arenden hebben losgelaten, aan weerszijden van de (platte) aarde één. In Delphi vlogen de vogels elkaar voorbij. De navel (of omphalos) van de aarde moest dus wel in Delphi liggen.

Hoe de priesteres aan de naam pythia kwam, is weer een ander verhaal. De jonge Apollo versloeg in Delphi een gevaarlijke slang, de Python. Vanaf toen kon een priesteres de toekomst voorspellen op de plaats waar de Python dood was neergevallen. De naam 'pythia' lag dan ook voor de hand. Als dank kreeg Apollo een tempel in Delphi en werden er voor hem regelmatig Pythische Spelen gehouden. Die sportwedstrijd was in de oudheid even belangrijk als de Olympische Spelen.